

“Žene???

Žene!!!”

Impressum

“Žene??? Žene!!!”

Nakladnik

Muzej Croatia insulanus Grada Preloga

Za nakladnika

Iva Kožnjak, v.d.ravnateljica

Autorice izložbe

Ana Detoni, Ivana Stepan Kauzlarić, Mateja Rusak,
Monika Rusak, Neda Madjar i Smiljana Šafarić

Stručna suradnica

Iva Kožnjak

Autorica predgovora

Draženka Jalšić Ernečić

Autorica i urednica kataloga izložbe

Iva Kožnjak

Tehnički postav izložbe

Ana Detoni, Ivana Stepan Kauzlarić, Mateja Rusak,
Monika Rusak, Neda Madjar, Smiljana Šafarić i Iva Kožnjak

Kustosica izložbe

Iva Kožnjak

Mjesto i godina izdavanja

Prelog, ožujak 2020.

Naklada 100 komada

Grafička priprema i tisak

Tiskara Letis, Pretetinec

Naslovnica:

Mateja Rusak, Expose, fotografija

ISBN 978-953-59957-0-8

ŽENE??? ŽENE!!!

AKTIVIZAM + ESTETIKA + UMJETNOST

Draženka Jalšić Ernečić, viša kustosica

Kontekst prostora i vremena *osmomartovskim* prosvjedima mijenja i daje nova značenja. Žene *zapadnog svijeta* danas više nisu nevidljiva bića, građani dugog reda ili nečije vlasništvo. Usprkos iznenađujuće rastućoj *mizoginiji*, na trenutke se čini kako su vremena nešto pravednija i bolja, žene su glasne i njihov glas se čuje, mišljenja i stavovi razmatraju i prihvaćaju, no procesi dokazivanja i samodokazivanja u neprekidnom su trajanju. Život je borba. Oduvijek. Živimo u vremenima u kojima su krajnosti, sklonost pretjerivanju i dramtiziranju uobičajeni oblici komunikacije i taj segment borbe za ravnopravnost često zamagljuje krajnji cilj. Pravednost. Ravnotežu. Zadovoljstvo. Prosvjedi na ulicama, radikalni stavovi i revolucije zapravo su samo jedan od načina, ne uvijek najsretniji i najuspješniji. Na drugoj strani imamo evoluciju koja traje, spora je

i vrlo često neučinkovita. Realnost svijeta u kojem živimo i trajemo nalazi se negdje na pola puta. Baš kao i istina. Odgovori su slojeviti, negdje između *aktivizma*, *estetike* i *umjetnosti* (života). Pritom su ključne riječi zajedništvo, razumijevanje, međusobna podrška i nadopunjavanje, *miroljubiva aktivna koegzistencija* u čijem kontekstu šest umjetnica (i jedna kustosica) preispituju *pojam žene* i njegovo značenje. Ulogu. Bit. Multimedijalnim interaktivnim radovima naglašene estetike šest umjetnica prihvaća umjetnost kao aktivizam, prostor za raspravu, otpor, subverziju – možda nadu i dijalog, kao način na koji preispituju i istražuju kako nam umjetnost može pomoći na putu postizanja socijalne pravde, jednakosti, unutarnjeg mira i osobnog zadovoljstva.

Ana Detoni, Ivana Stepan Kauzlarić, Mateja Rusak, Monika Rusak, Neda Madjar i Smiljana Šafarić suprotstavljaju svoje stvarno iskustvo bivanja ženom nametnutim medijskim slikama *idealne žene*. Vizualnog, intelektualnog i organizacijskog savršenstva koje se nikad ne raspada pod pritiskom dnevnih obaveza. Umjetnice naglasak stavljaju na jaz između stvarnosti i privida, odvojenost izazvanu šutnjom i potisnutim osjećajima, stidom kao kompleksnim emocionalnim doživljajem koji je uvjetovan životnom sredinom, okruženjem,

fenomenom *moralno-teološko-socijalne* perspektive: stidljivosti, libljenja, poniženja, sramote, prijekora ili osude... U svojim radovima, različitim estetikama i pristupima umjetnice nastoje ostvariti dijalog, ukazati na potrebu za dijalogom, premostiti razlike u mišljenjima i stavovima, ukazati na postojanje stvarnih prepreka koje otežavaju ili onemogućuju željeni sklad. Da su *muškarci s Marsa, a žene s Venere* samo je izgovor koji koristimo po potrebi. Baš mi je nedavno najbolji prijatelj u usputnom razgovoru pokušao objasniti kako je Mars *gotovo* nastanjiv, dok je Venera, s druge strane... da bi na kraju, naglasio kako je *istinska snaga žene* ono čemu se doista divi, dok je kukavičluk bijesnog feminizma, strah i laž ono što prezire. Sagledamo u kontekstu osobnih odnosa, mogućnost postizanja sklada još uvijek postoji. Isključivo o nama ovisi smjer koji ćemo odabrati, i upravo je to zajednička misao vodilja ovih radova.

Kad su krajem osamdesetih godina prošlog stoljeća Guerilla Girls diljem New Yorka postavile plakate s pitanjem *Moraju li žene biti gole da bi ušle u Muzej Metropolitan?*, manje od 5% suvremenih umjetnika bile su žene. S druge strane, 85% slika, skulptura i fotografija na kojima su prikazani aktovi bile su žene. Jesu li se stvari od osamdesetih promijenile? Koja je uloga žene u

umjetnosti? U životu? Čitav je niz pitanja na koja samo jedan odgovor nije dovoljan. Društveni, kulturni, pa čak i politički odnosi izvršili su bitan utjecaj na umjetnice i njihove radove. Šest suvremenih umjetnica u svojim radovima promišlja i preispituje stanje stvari i stereotipe, preispituje sebe i vlastite stavove, osobne perspektive i utjecaje (pa čak i pritiske) koje okolina i društvo vrši na njih. U svojim radovima šest umjetnica postavlja vlastite teze i antiteze o nametnutim mišljenjima, medijskim, društvenim i osobnim prisilama. Preispituju pitanje ljepote i odnosa prema ljepoti, vlastitu promjenjivost i nestalnost. Radi se, zapravo, o pitanju preuzimanja odgovornosti za vlastito postojanje, samospoznaju u kojoj treba iskreno i otvoreno priznati sve prednosti i mane ženskog pitanja. Ženstvenost je složena stvar. Jedinstvena. I pritom ne mislim na to da su žene komplicirane iako znaju biti podložne, predane sudbini, ogorčene. Ponekad jesu, no u tome ne leži bit problema.

Činjenica je kako i muškarci i žene znaju biti samodovoljni, proturječni, naivni... osjećajni i bezosjećajni. Dualizam i podvojenost ono je na čemu oduvijek gradimo vlastitu kulturu. Između ostalog, sami smo sebi nametnuli mitsku mentalnu sliku savršene žene, pravila o idealnim proporcijama, savršenoj kosi i tenu. Postavljajući

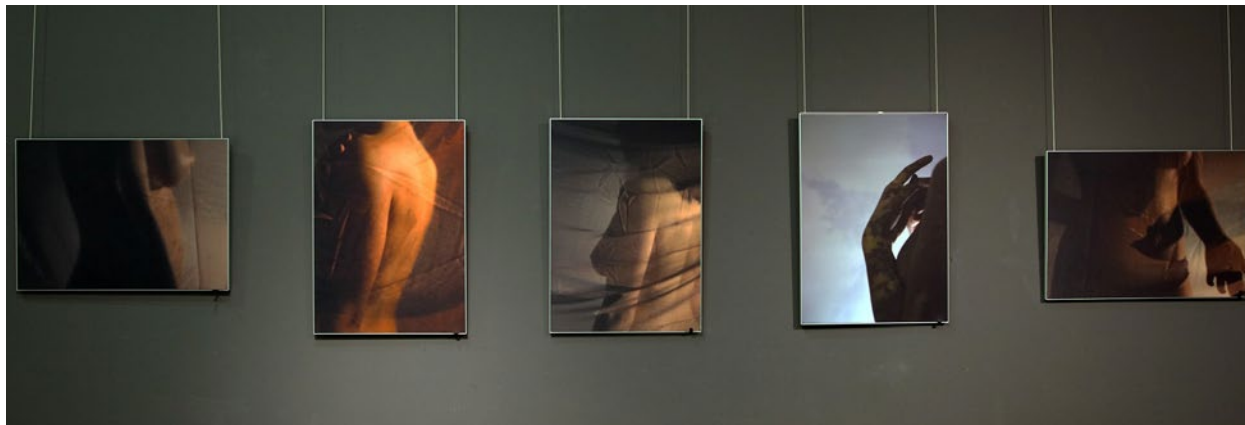
kanone ljepote, zapravo smo neprekidno lagali sami sebi, nametali si nerealne standarde, tijekom povijesti ih često mijenjali i postavljali nove, jednako tako nerealne. Pritom smo zaboravili kako je bit života u skladu, a ne u nametanju kanona, standarda i pravila. Iako je, ponekad, uz pravila lakše vladati, postavljati stvari na svoje mjesto i u *okvire* uvjetovane kulturom, odgojem i očekivanjima. U kontekstu promišljanja postavljenih ideala i kanona savršenog svijeta silikona i plastike šest umjetnica preispituje ideale koje smo sami sebi postavili, koje neprekidno mijenjamo jer zapravo i nemamo standardnih predložaka ljepote. Raznolikost, pluralizam i sloboda odabira ideali su u kojima nalazimo vezu između života i umjetnosti. Umjetnost utječe na naše živote, to je neupitna činjenica. Pitanje umjetničkih sloboda i utjecaja, složeno je pitanje. O važnosti i utjecaju umjetnosti pisala je Rebecca Solnit pozivajući se na esej u kojem se američki kritičar Artur C. Danto 1988. godine zalagao za umjetničku slobodu govora u elegantnom formalizmu sadomazohističkih aktova Roberta Mapplethropea. Naglasila je kako umjetnost može pružati širinu pogleda i svjetonazore, može odrediti život. Aktivizam i estetika ženske umjetnosti posjeduju posebnu težinu zato što mogu oblikovati i promijeniti svijet. Upravo se u tome krije moć umjetnosti.

Ciklus **Ane Detoni** »Žena/Majka« (2018) čini šest objekata kojima autorica na primjeru vlastitog iskustva promišlja slojevite odnose žene prema vlastitom tijelu. Pritom, taj odnos nije samo odnos prema formi i njezinoj fizičkoj pojavnosti, već nešto puno dublje. Osim uobičajenog, nebrojeno puta ponavljanog ženskog pitanja »Jesam li lijepa?«, u kojem umjetnički rad naglasak stavlja na jukstapoziciju gipsane skulpture vlastitog tijela i plastične maneken-lutke savršenih krojačkih proporcija, Ana Detoni preispituje pojam ljepote i našeg odnosa prema njemu. Umjetnica preispituje pitanje ljepote oblika i svoje tijelo koje je »izguralo tri trudnoće i tri poroda«, uspoređuje s kanonima modne industrije, prisile medijskog trenutka i arhaičnim idealima ljepote. Mudrost i sigurnost Anu Detoni odvodi na sasvim drugu razinu promišljanja ženskog tijela koji nalazimo u radu »Biti majkom« (2018). Slojevitost osjećaja i stavljanje vlastitog *ja* u drugi plan posebna je tema, o kojoj Ana Detoni progovara krajnje iskreno, bez suvišnog moraliziranja, naglašavajući važnost majčinstva kao činjenicu i osjećaj koji je, baš kao i bol rađanja, potrebno proživjeti osobno, iz prve ruke.

Seriya fotografija **Mateje Rusak »Expose«** (2018) govori o slobodi odabira. Nago tijelo svedeno je na *znak*, simbol slobode i oslobađanja. *Pikselizirano* i svedeno na primarne energetske mape. Tijelo oslobođeno odjeće odraz je slobode govora, misli i izražavanja. Progovara fragmentima, sjenama, putenošću, erosom i metamorfozama. Oblikom i krivuljama. Energetskim poljima i energetskim točkama. Sloboda odabira podrazumijeva prihvaćanje vlastitog tijela sa svim prednostima i manama, snažnim i slabim točkama kroz koje struji životna energija. Suvremena žena ima slobodu odabira i donošenja vlastitih odluka. Ona može biti zaposlena,

zaljubljena, sretna, biti *umjetnica*. U svojem mladenačkom zanosu autorica je uvjerena kako joj upravo mladost daje snagu i slobodu, mogućnost i pravo biti neozbiljna, neobavezna, neshvaćena, neuravnotežena, pa čak i odbačena. Postoji određena ljupkost u buntovničkom stavu mladosti koja ima vlastito mišljenje, pravo na pogreške i ponavljanja. Tijela u pomaku, pokretu, fragmentu zapravo su tek slojeviti zapisi na platnu koji naglasak stavljaju na točke iscjeljenja. U kontekstu *novog mekog feminizma* možemo govoriti o složenim međuljudskim odnosima, energetskim i hormonalnim kolebanjima kojima utječemo na svijet oko sebe.

Objekt **Monike Rusak »Negdje između« (2018)** šest portreta mladih, ambicioznih i kreativnih žena oblikuje u *calderovsku* kinetičku skulpturu. Autorica je nastojala naglasiti mitološku stranu ženske ljepote. Svoje je suvremene *Venere* što izranjaju iz morske pjene dekadentno uronila u *Lushove* šumeće, ručno rađene mirisne kugle za kupanje koje omekšavaju kožu i mijenjaju raspoloženje. One su metafora unutarnje ljepote, koje interakcijom (topljenjem u vodi) oslobađaju snagu i pretvaraju se u jedinstvene šarene uzorke što se odražavaju na licu žene. Nestalnost i raspoloženje mobilnih portreta što ih pokreću zračne struje dodatno naglašava stanje ambivalentnosti koja ne mora imati negativnu konotaciju. Upravo su pitanja promjene i prijelaza, rasta i razvoja pitanja o kojima autorica progovara. Šest mladih, ambicioznih i kreativnih djevojaka na prijelazu između dva životna razdoblja objekt su njezina umjetničkog preispitivanja. Po završetku školovanja i studija, njezine boginje ljepote izranjaju poput pjene iz svoje školjke i prelaze u *divni novi svijet* od kojeg očekuju ostvarenje svih svojih snova. Autorica nas poetskim rječnikom nastoji podsjetiti kako boje života ne blijede ako prije svega poštujemo sebe.

Interaktivna instalacija i objekt **Ivane Stepan Kauzlarić »(Ne)šuti« (2018)**. u vremenima u kojima žena ima pravo glasa i izbora, može samostalno donositi odluke, raditi, zarađivati i biti financijski neovisna ima posebnu težinu. Živimo u vrijeme hipokrizije, dvostrukih mjerila i dvostrukog morala. I dok gorljivo ističemo vjerovanja, standarde, vrline, vrijednosti ili oblike ponašanja, sustavno ih negiramo i kršimo. U društvu sloboda, žene su osuđivane i kritizirane, kritizira ih društvo, grupe, pojedinci, pa čak i obitelj. Suočena s licemjerjem okoline i društva žena se prilagođava i šuti. Žene šute iz čitavog niza razloga- zato što su

uplašene, zapostavljene, zlostavljane, posramljene, usamljene, financijski ovisne, obespravljene, siromašne, slabe i neuke. U najskrivenijem kutku mozga žene su postavile imaginarnu *psihu* s ogledalom i mnoštvo latica u koje pospremaju papiriće s ispisanim porukama, mislima i krikovima koje u određenom trenutku nisu imale snage ili prilike izreći glasno. **Ivana Stepan Kauzlarić** tu je imaginarnu psihu opredmetila i postavila pod putene pune usne sašiveno crvenom vunicom. Autorica nas poziva na interakciju i nudi olovku i prazne papiriće na koje možemo ispisati vlastite šutnje i potisnute misli.

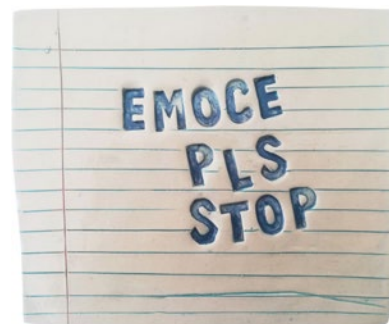
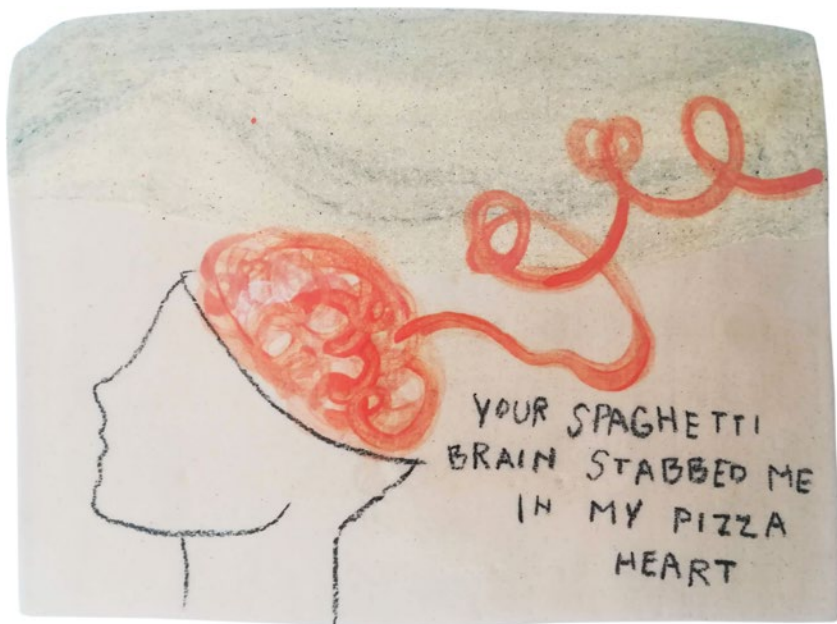
Kontekst multimedijskog projekta **Smiljane Šafarić** »Vremenska prognoza ženskog tijela« (2018) odraz je svijeta stvarnosti koji umjetnica proživljava duboko emotivno i intimno. Potaknuta istim korijenom riječi *Mater* i *Materia*, Smiljana Šafarić (vlastito) tijelo žene doživljava kao Majku Zemlju, primordijalnu *Gejuiz* grčke mitologije. Istovremeno, ona je i *materia*, tvar sposobna poprimati nove oblike i svojstva. Radi se o autobiografskom radu u kojem autorica koristi vlastito tijelo kao *supstanciju* i vizualni predložak koji *mapira* linijama povezujući simboličku i jezičnu razinu značenja. Život žene ispunjen je amplitudama raspoloženja i promjenama, događajima koji se smjenjuju poput vremena, poput ci-

klone i anticiklone što u kružnom plesu derviša mijenjaju smjer kretanja i finim linijama sjećanja bilježe svaki trenutak i promjenu. Tihi otkucaji srca umjetnice, buduće majke i nešto glasniji otkucaji srca nerođene bebe slojevito se preklapaju s artificijelnim metalnim *ultrazvukom* i primordijalnim zvukom kiše. Autorica nastoji naglasiti važnost odnosa i međusobnog nadopunjavanja koji tek u ravnoteži čine nedjeljivu cjelinu postojanja. Bez obzira na to poigrava li se pojmovima *ciklone* i *anticiklone*, odnosno *wabi-sabi* principa koji pripadaju estetskom načelu taoizma i zen filozofije, Smiljana Šafarić naglašava kako smo prirodnost i usklađenost principa u civilizaciji koju stvaramo u potpunosti zanemarili.

Ciklus radova **Nede Madjar** su spoj njezinih najdražih tehnika – keramike i crteža. Pločice su izrađene od mješavine tri različite gline, a na njima su prikazani motivi crteža predviđeni za fanzin. Ponašaju se kao komentari na odnose i banalne trenutke iz svakodnevice. Bili oni pozitivni ili negativni, na autoricu su

ostavili veliki utisak. Uz crteže se uvijek nalazi riječ ili rečenica, najčešće na različitim stranim jezicima, te tako tekst postaje dio likovnog jezika za koji autorica inspiraciju pronalazi kroz slučajno izrečene ili napisane riječi koje joj dugo ostaju u mislima.

AKTIVIZAM + ESTETIKA + UMJETNOST kao umjetnički koncept šest umjetnica (i jedne kustosice) u svom *pirandellijanističkom* preispitivanju života koji je, zapravo, predstava u predstavi, postavljaju pitanje čovjekove osobnosti, mogućnosti ili nemogućnosti iskrene komunikacije i istine koja je relativna, koju nalazimo negdje na pola puta. *Pirandellizam* koji, svjesno ili nesvjesno, naglašavaju umjetnice u svojim radovima, prije svega je doživljaj svijeta, u ovom slučaju krajnje autobiografski. Žene doživljavaju svijet kao pozornicu na kojoj su osuđene igrati sve uloge koje su im dodijeljene, glumiti sreću, brižnost, ljubav, orgazme... Svijet kao pozornica u kojem nema (prividnog) sklada i nadopunjavanja različitih principa postao je artifičijelan, pozornica relativnosti u kojoj je umjetnost (umjetno, silikonsko i plastično) stvarnije od života, stvarnije od stvarnosti. Odnosi među ljudima, baš kao i ljudi sami postali su podvojeni, u najgorim slučajevima *bipolarni*, površni, razapeti između želja i mogućnosti, privida (snova) i stvarnosti. U očajničkoj potrebi za razumijevanjem i prihvaćanjem, žena je ta koja mijenja svoj izgled i svoju osobnost, mijenja i prilagođava potrebi trenutka, relativizira istinu i samu sebe. U tom kontekstu možemo parafrazirati Luiggija Pirandella: Žena u životu glumi (nebrojeno mnogo uloga) i život je samo iluzija ili privid stvarnosti. Stvaran život zapravo je umjetnost.

Žene mogu osjećati snažno, no isto tako, mogu prilagođavati snagu koju posjeduju kao ljudska bića i u tome počiva moć žene. U *povijesnom mjesecu žena* prisutnost i odsutnost žena i njihovih prava, u galerijskim prostorima i u svakodnevnom životu, promatrana kroz šest različitih prizmi primjerena je i gorljiva umjetnička misao. Promišljajući vlastitu žensku intimu jezikom suvremene umjetnosti, šest umjetnica na vlastitom je primjeru i iskustvu odlučilo preispitati stvarnost i fikciju, odnos života i umjetnosti.

[Literatura]

Solnit, Rebecca (2014) Men Explain Things to Me. Chicago (IL), Haymarket Books. Dispatch Books. ISBN 978-1-60846-466-1

Luiggi Pirandello (1921; 2010). Sei personaggi in cerca d'autore. Rusconi Libri. I grandi classici. ISBN-10:8818026186

Luiggi Pirandello (1995). Šest osoba traži autora. Zagreb, ABC naklada. ISBN 963-6178-11-7

Biografije autorica

Ana Detoni rođena je 1979. godine u Čakovcu. Radi kao nastavnica stručnih predmeta u Srednjoj strukovnoj školi u Varaždinu i kao dizajner odjeće u Krojačkom obrtu Anna. Završila je Tekstilno-Tehničku školu u Varaždinu, zvanje dizajner tekstila i odjeće. Nakon toga je završila Tekstilno- tehnološki fakultet u Zagrebu, smjer projektiranje odjeće i dizajn. Aktivno se bavi kostimografijom, slikanjem, crtanjem, modnom ilustracijom, šivanjem, izradom nakita i unikatnih predmeta. Sudjelovala je na nekoliko skupnih izložbi sa crtežima i slikama. Članica je Hrvatskog dizajnerskog društva.

Ivana Stepan Kauzlarčić rođena je 1989. godine u Varaždinu. Nakon završene Škole za dizajn tekstil i odjeću u Varaždinu, smjer grafički dizajner, 2008. godine upisuje Akademiju primijenjenih umjetnosti u Rijeci. Diplomirala je 2013. godine te stekla zvanje magistra likovne pedagogije. Bavi se grafikom, eksperimentira u različitim tehnikama i kombinacijama grafike, keramike i objekata. Sudjelovala je na mnogim skupnim i samo-

stalnim izložbama u Hrvatskoj i inozemstvu. Od 2015. godine članica je Hrvatskog društva likovnih umjetnika (HDLU) Zagreb, a 2016. godine postaje članicom Hrvatskog društva likovnih umjetnika (HDLU) Varaždin. Radi kao nastavnica stručnih predmeta likovne umjetnosti i dizajna u Srednjoj strukovnoj školi Varaždin.

Mateja Rusak rođena je 1989. godine u Varaždinu gdje je završila osnovnu školu te srednju školu usmjerenja grafički dizajner. Godine 2013. diplomirala je na Akademiji primijenjenih umjetnosti te stekla titulu magistra likovne pedagogije. Sudjelovala je na mnogim skupnim i zajedničkim izložbama u Hrvatskoj i inozemstvu. Poodručje interesa su joj grafika, grafički dizajn te fotografija. Od 2014. godine radi kao nastavnica strukovnih predmeta likovne umjetnosti i dizajna u Srednjoj strukovnoj školi u Varaždinu. Članica je HDLU Varaždin. Živi i radi u Varaždinu.

Monika Rusak rođena je 1991. godine u Varaždinu. Završila je Elektrostrojarsku školu u Varaždinu, smjer Medijski tehničar te preddiplomski stručni studij Multimedije, oblikovanje i primjene, na Sveučilištu Sjever u Varaždinu. Diplomski studij završila je na Akademiji primijenjenih umjetnosti u Rijeci na studiju Medijske umjetnosti i prakse (Intermedija) pod mentorstvom izv.

prof. art. Nadije Mustapić (MFA) i izv. prof. art. Ingeborg Fülepp, mag. art. Njezin diplomski rad, a ujedno i debitantski, dokumentarno- eksperimentalni film „Zauvijek“ sudjeluje na brojnim filmskim festivalima. Film je prikazan na Ohrid Film Festivalu, 63. Pulskom Film Festivalu, 14. Liburnia Film Festivalu, 2. Filmska RUNDA (Osijek), 3. Međunarodni Studentski Film Festival (STIFF) (Nagrada selektora za najbolji film studenata APURI), kinu Galeriji Varaždin te na 49. Reviji filmskog stvaralaštva u Vrbovcu. Godine 2015 .obavljala je stručno osposobljavanje za rad kao grafička urednica u Varaždinskim vijestima. U zadnjih nekoliko godina sudjelovala je u nizu edukacijskih, umjetničkih i kulturnih programa, pohađala radionice i bavila se umjetničkim radom te izlaganjem svojih radova. Područje rada kojim se bavi su fotografija i filmska umjetnost. Živi i radi u Varaždinu.

Smiljana Šafarić rođena je 1973. godine u Čakovcu. Osnovnu i muzičku školu pohađala u Koprivnici. Godine 1992. završila je 1. gimnaziju Varaždinu, te 1993. Godine upisala je Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu. Od 1998. do 1999. boravila je kao gost student u Školi za vizualne komunikacije Fachhochschule Würzburg gdje je područje svog umjetničkog istraživanje i djelovanja proširila grafičkim dizajnom, fotografijom i editiranjem

videa. Godine 1999. diplomirala je sa video radom s nagradom Akademije za izuzetan uspjeh tijekom studija. Članica je HDLU-a od 2000. godine, a od 2002.-2008. djeluje kao samostalna multimedijalna umjetnica i članica ZSUH-a. Od 2003. bavi se likovnom pedagogijom i kreativnim likovnim radionicama kao vanjski suradnik u knjižnici Fran Galović i Muzeju grada Koprivnice. Od 2006. do 2013. obavljala je mandat predsjednice HDLU Međimurja, organizirala je i vodila umjetničke projekte. Od 2010. godine predaje likovne predmete na odjelu za Likovnu umjetnost i dizajn, Srednja strukovna škola Varaždin. Izlaže na samostalnim i skupnim izložbama. Živi i radi na relaciji Čakovec, Varaždin, Koprivnica.

Neda Madjar rođena je 1989. godine u Čakovcu. Po završetku Druge gimnazije u Varaždinu, smjer grafički dizajn, upisuje Pedagoški fakultet Sveučilišta u Ljubljani i stiče zvanje profesorice likovne umjetnosti. Pedagoškim radom umjetnost približava osnovnoškolskom uzrastu u Osnovnoj školi Petar Zrinski u Šenkovcu. Uz likovnu pedagogiju, područje interesa joj je keramika, grafika i izrada fanzina.

ISBN 978-953-59957-0-8